

En del av hverdagen

Norske advokaters opplevelser
med vold, trusler, aggresjon
og trakassering

En del av hverdagen

Norske advokaters opplevelser med vold, trusler, aggresjon og trakassering

1 Innledning og hovedfunn

Denne rapporten oppsummerer resultatene fra en spørreundersøkelse om vold, trusler, aggresjon og trakassering rettet mot advokater i Norge. Undersøkelsen er en del av en større internasjonal undersøkelse i regi av den Europeiske Advokatforeningen (CCBE). Undersøkelsen ble sendt ut til alle aktive medlemmer i Advokatforeningen 12. februar 2024.

Resultatene viser at 44 prosent av alle advokater har hatt minst én opplevelse med fysisk aggresjon, truende adferd, verbal aggresjon eller trakassering i løpet av de siste to årene.

Mest utsatt er gruppen vi har valgt å kalle «rettshjelpsadvokater». Gruppen består av forsvars- og bistandsadvokater, samt advokater som jobber med sivile saker under rettshjelpsordningen – altså alle advokater som jobber på rettshjelpssatsen. Blant rettshjelpsadvokatene oppgir 74 prosent å ha hatt slike opplevelser de siste to årene. De er særlig overrepresentert når det gjelder opplevelser med fysisk aggresjon – hvor de er nesten seks ganger så utsatt som øvrige advokater. De oppgir en høyere alvorlighetsgrad på hendelsene, høyere hyppighet av alle typer hendelser, og større konsekvenser av hendelsene.

Kvinner er mer utsatt enn menn. Offentlig ansatte er mer utsatt enn øvrige advokater, men mindre utsatt enn rettshjelpsadvokater. Internadvokater og forretningsadvokater er mindre utsatt enn øvrige advokater. Advokater i 40-årene er mer utsatt enn andre aldersgrupper.

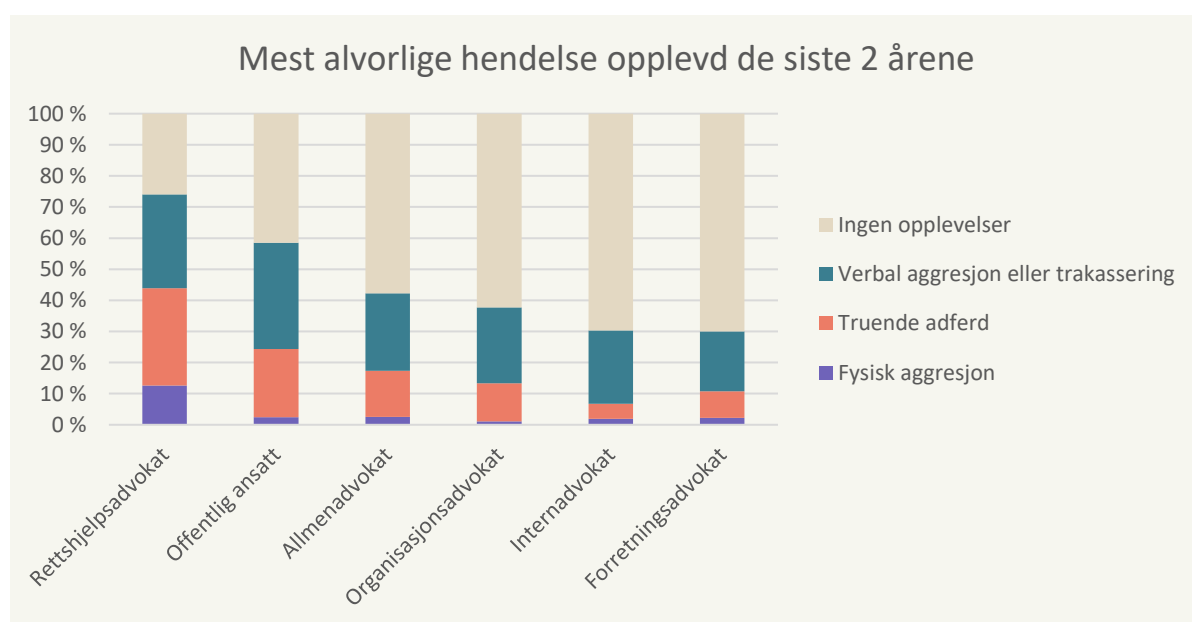
En av fem respondenter oppgir at omfanget av slike hendelser har økt de siste fem årene, under én prosent oppgir at omfanget har blitt redusert.

Blant rettshjelpsadvokater oppgir:

- 74 prosent å ha hatt minst én opplevelse med vold, trusler, aggresjon og/eller trakassering de siste to årene
- 23 prosent at hendelsene har påvirket deres mentale helse negativt
- 8 prosent at adferden var rettet mot en av sine nærmeste
- 39 prosent slike hendelser har ført til at de har vurdert å forlate advokatyrrket
- 17 prosent at de kjenner minst én som har forlatt advokatyrrket på grunn av slike hendelser

Blant alle advokater oppgir:

- 44 prosent å ha hatt minst én opplevelse med vold, trusler, aggresjon og/eller trakassering de siste to årene
- 17 prosent at hendelsene har påvirket deres mentale helse negativt
- 7 prosent at adferden var rettet mot en av sine nærmeste
- 35 prosent at slike hendelser har ført til at de har vurdert å forlate advokatyrrket
- 10 prosent at de kjenner minst én som har forlatt advokatyrrket på grunn av slike hendelser
- 23 prosent at de ikke har rapportert eller diskutert hendelsene med andre
 - En fjerdedel fordi de anser slike hendelser som en del av jobben sin
- At avsenderne i hovedsak består av egne klienter eller motparten
- At hendelsene oftest oppstår i tilknytning oppdrag innen familierett og strafferett

Innhold

1	Innledning og hovedfunn	1
2	Metode	4
2.1	Representativitet.....	4
3	Analyser og utvalgte resultater	6
3.1	Omfang av opplevelser med vold, aggresjon, trusler og trakassering.....	6
3.2	Hva er det som avgjør om en advokat er mer utsatt enn andre?.....	8
3.3	Hyppighet	8
3.4	Alvorlighet	9
3.5	Vurdert å slutte som advokat.....	10
3.6	Hvor mange kjenner de som har sluttet?	11
3.7	Effekt av hendelsen.....	12
3.8	Effekt av risiko	12
3.9	Hvem står bak hendelsene, og hvem er de rettet mot?	13
3.10	Valg om rapportering	13
4	Alle spørsmål med aggregerte svar	14
4.1	Innledende spørsmål.....	14
4.2	Hendelser de siste to årene	16
4.3	Nyeste / mest alvorlige hendelse.....	17
4.4	Oppfattet omfang og konsekvenser av slike hendelser	22
5	Vedlegg	24

2 Metode

Undersøkelsen ble sendt ut til alle advokatforeningens medlemmer med aktiv bevilling (både advokater og advokatfullmektiger) den 12. februar 2024. En liten andel medlemmer har meldt seg av all elektronisk kommunikasjon fra Advokatforeningen og mottok derfor ikke undersøkelsen.

Undersøkelsen var fullstendig anonym, slik at den eneste informasjonen vi har om respondentene er den de har oppgitt selv i spørreskjema. Undersøkelsen ble sendt ut i form av e-post. Påminnelser om å svare kom i både sosiale og tradisjonelle medier. Det ble presisert både i e-postteksten og i påminnelsene, at vi ønsket svar fra alle, også de som ikke har hatt den type opplevelser undersøkelsen spør om.

Totalt 1391 advokater og advokatfullmektiger svarte på undersøkelsen, noe som tilsvarer 15 prosent av de som mottok den.

Kun enkelte kjernespmåål var obligatoriske for respondentene å svare på for å gå videre i undersøkelsen. Dette for å unngå å tvinge respondentene til å oppgi mer detaljer enn de følte seg komfortable med for å fullføre undersøkelsen. For enkelte spørsmål er det derfor et ikke ubetydelig antall manglende svar.

Spørreundersøkelsen er en del av en internasjonal undersøkelse i regi av den europeiske advokatforeningen (CCBE). Spørsmålene er oversatt fra engelsk, og beholdt så nært originalen som mulig, for å opprettholde sammenlignbarhet med resultater fra de øvrige landene. Dette medfører at ikke alle svaralternativene er like relevante i en norsk kontekst. Det er gjort enkelte tilpasninger for å ta høyde for særnorske fenomener. Særlig svaralternativer til internadvokater, offentlig ansatte og organisasjonsadvokater er tilpasset noe, da disse typene advokater ikke er inkludert i undersøkelsen i øvrige land og dermed ikke skal inn i den internasjonale sammenligningen.

Tilsvarende undersøkelser er sendt ut, eller skal sendes ut i alle CCBEs medlemsland. En ny rapport som setter norske advokaters svar inn i en internasjonal sammenheng vil komme når disse foreligger.

2.1 Representativitet

Antall respondenter er klart innenfor for å gi resultatene statistisk signifikans. Like fullt er det viktig å være bevisst på risikoen for selvselektering i undersøkelser av denne typen. På tross av presiseringen av at vi ønsker svar fra alle, uavhengig av opplevelser man har hatt, er det en risiko for at de som har hatt opplevelser av typen vi spør om har større tilbøyelighet til å svare på slike undersøkelser enn andre. Motsatt kan man tenke at de med et problematisk forhold til temaet vil ha større terskel for å svare på slike spørreundersøkelser.

Ved selvselektering vil man typisk se at grupper som i større grad svarer positivt på hvor vidt man har hatt den typen opplevelser det spørres om, systematisk er over- eller underrepresentert blant respondentene. Dette synes ikke å være tilfelle her. Yngre advokater og kvinner er klart underrepresentert blant respondentene, og oppgir å ha flere opplevelser som faller inn under

undersøkelsens tema. Samtidig er privatpraktiserende noe overrepresentert blant respondentene, men de oppgir også å ha flere opplevelser som faller inn under undersøkelsens tema. Vekting av svarene ville ikke endret resultatene av betydning, i den grad det hadde gjort det ville det ført til en noe økt frekvens av opplevelser. Grunnet den store usikkerheten rundt årsakene til forskjellene mellom utvalg og populasjon, risikerer man derimot å gjøre mer skade enn gagn ved en slik vekting. Vekting er derfor ikke foretatt.

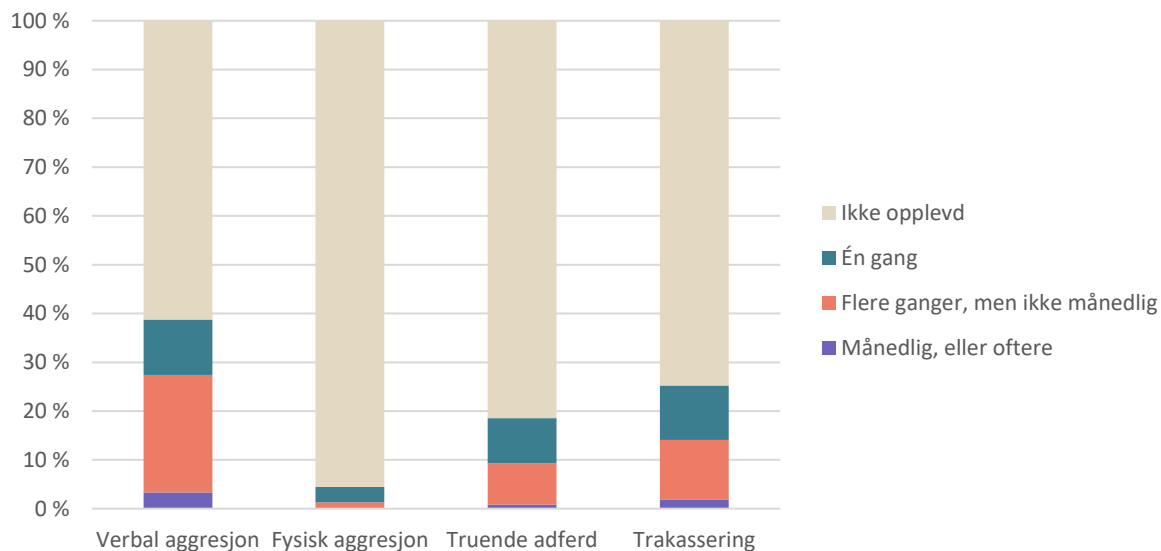
Tabellen under viser fordelingen blant respondenter opp mot fordelingen i populasjonen (de som mottok undersøkelsen), i de kategoriene hvor vi har data som muliggjør en sammenligning. Andeler i uthevet skrift viser hvor populasjonen og respondentene har vesentlige forskjeller.

	Respondentene		Andel i populasjonen
	Antall	Andel	
Alder			
29 år eller yngre	96	6,9 %	12,3 %
30-39	286	20,6 %	26,7 %
40-49	305	21,9 %	22,1 %
50-64	528	38,0 %	28,9 %
65-74	140	10,1 %	7,7 %
75 år eller eldre	35	2,5 %	2,2 %
Kjønn			
Kvinne	569	40,9 %	45,2 %
Mann	814	58,5 %	54,8 %
Annet / Ønsker ikke oppgi	8	0,6 %	-
Type			
Privatpraktiserende i et advokatfirma	1052	75,6 %	72,0 %
Internadvokat	208	15,0 %	18,7 %
Organisasjonsadvokat	90	6,5 %	6,5 %
Offentlig ansatt	41	2,9 %	2,7 %

3 Analyser og utvalgte resultater

3.1 Omfang av opplevelser med vold, aggresjon, trusler og trakassering

Totalt oppgir 44 prosent av respondentene å ha opplevd aggresjon, truende adferd, og/eller trakassering i forbindelse med sin utøvelse av advokatvirksomhet, de siste to årene. Mest utbredt er verbal aggresjon, minst utbredt er fysisk aggresjon (se definisjoner under).

Definisjonene gitt i spørsmålet:

Verbal aggresjon

Som banning, roping, fornærmelser eller fremsettelse av negative eller diskriminerende kommentarer (digitalt eller fysisk).

Fysisk aggresjon

Som dytting, slag, spark, spytting, holding eller annen fysisk vold, hindring av din bevegelse, eller kasting/ødeleggelse av fysiske objekter.

Truende adferd

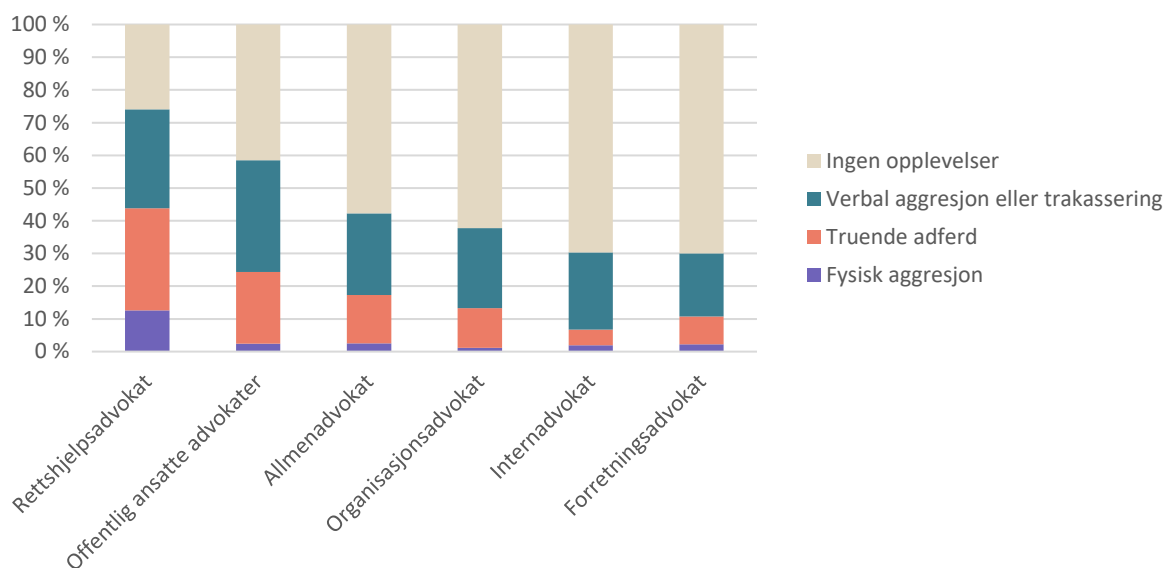
Konkrete trusler om å gjøre noe mot deg eller dine nærmeste. For eksempel i form av brev eller e-post, på sosiale medier, eller muntlige ytringer fremsatt ansikt til ansikt eller over telefon.

Trakassering

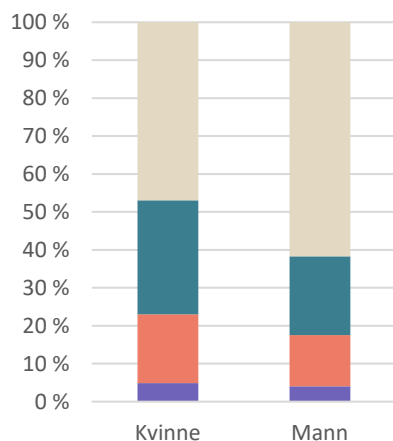
Mindre konkrete, eller indirekte ytringer eller adferd som fikk deg til å føle deg utrygg. For eksempel press, provokasjoner, forfølgelse, utpressing, eller andre "signaler".

Det er store forskjeller mellom grupper av respondenter når det gjelder omfanget av slike opplevelser. I figurene under er respondentene delt inn etter type advokat, kjønn og alder. Videre er kategoriene av opplevelser rangert fra alvorligst (fysisk aggresjon), til minst alvorlig (verbal aggresjon og trakassering). Rangeringen er foretatt basert på gjennomsnittlig alvorlighetsgrad oppgitt av respondentene. For eksempel har 13 prosent av gruppen «rettshjelpsadvokater» opplevd minst ett tilfelle av fysisk aggresjon de siste to årene.

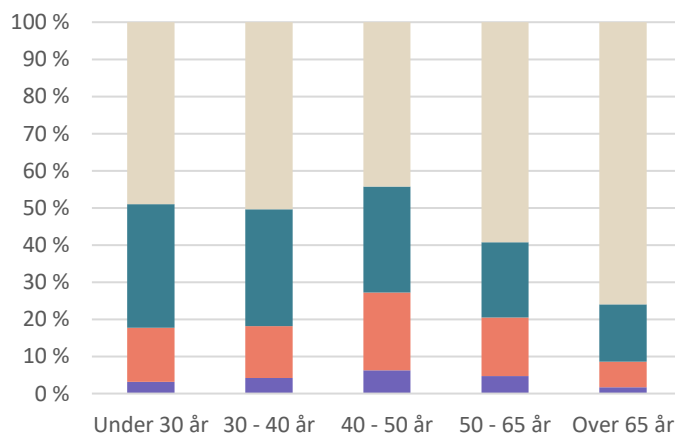
Mest alvorlige hendelse opplevd de siste 2 årene
Type advokat

Kjønn

Alder

Definisjoner brukt i utarbeiding av statistikken:

Rettshjelpsadvokater er definert som privatpraktiserende advokater som oppgir at de har omtrent halvparten eller mer av sine saker på rettshjelpssatsen.

Forretningsadvokater er definert som privatpraktiserende advokater som oppgir forretningsjus som ett av de rettsområdene de arbeider mest med.

Allmenadvokater er definert som øvrige privatpraktiserende advokater.

Fordeling i utvalget:

Type advokat	Andel av utvalget
Offentlig ansatte advokater	2,9 %
Organisasjonsadvokat	6,5 %
Internadvokat	15,0 %
Forretningsadvokat	25,4 %
Allmenadvokat	28,6 %
Rettshjelpsadvokat	21,6 %

3.2 Hva er det som avgjør om en advokat er mer utsatt enn andre?

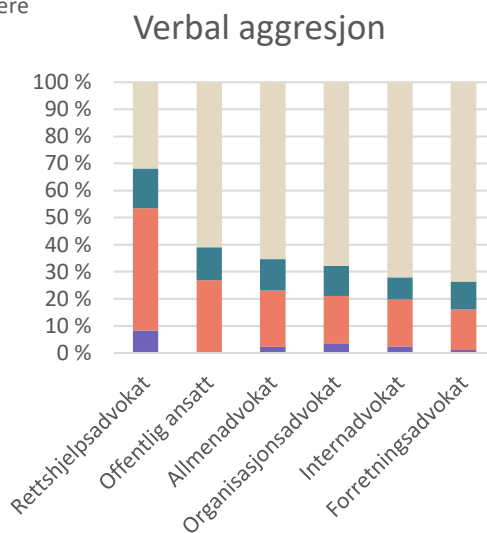
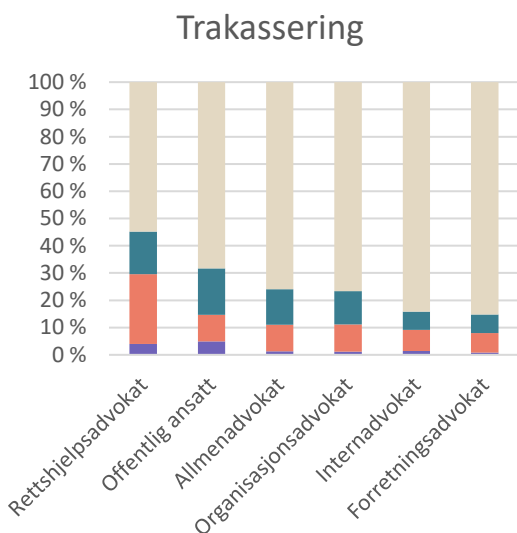
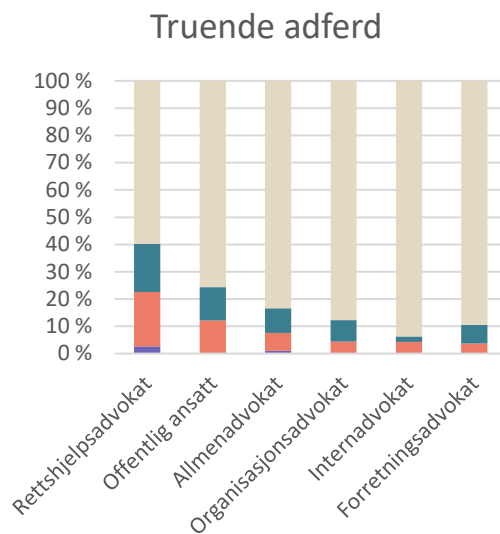
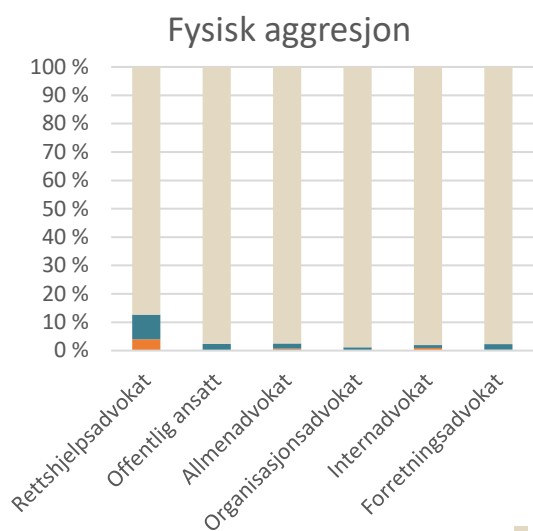
Regresjonsanalyser viser at det er hvorvidt en advokat faller innenfor gruppen «rettshjelpsadvokat» som har størst påvirkning på sannsynligheten for å ha den typen opplevelser det spørres om. Det at rettshjelpsadvokater er mest utsatt, er ikke overraskende gitt det vi vet om denne gruppens arbeidshverdag. Dette er advokater som jobber som forsvarere eller bistandsadvokater i straffesaker, eller som tar saker under den offentlige rettshjelpsordningen. Sistnevnte består hovedsakelig av barnevernssaker og foreldretvister.

Disse regresjonsanalysene gjør det mulig å si noe om årsakssammenhengene, som figurene i punktet over ikke kan vise. Rene sammenligninger mellom gjennomsnitt for grupper, kan være misvisende. Det kan være systematiske forskjeller mellom medlemmene i gruppene som ligger bak tallene. Det kunne for eksempel tenkes at det i hovedsak var kjønn og alder som avgjorde hvor vidt en advokat ble utsatt for uønskede hendelser. Det at rettshjelpsadvokater i snitt svarer at de har hatt flere slike opplevelser, kunne i så fall skyldtes at de i større grad består av kvinner i en viss alder, ikke at rettshjelpsadvokater i seg selv har en mer utsatt arbeidshverdag. Ikke overraskende ser dette altså *ikke* ut til å være tilfelle. Regresjonsanalysene er gjengitt i sin helhet i vedlegget sist i rapporten.

Kort fortalt viser analysene at det er hvilken type advokat respondenten er, som har mest predikativ kraft på hvor vidt de opplever uønskede hendelser. Klart størst påvirkning har hvor vidt en respondent er rettshjelpsadvokat. Kjønn ser ut til å ha mindre påvirkning i seg selv. Det at kvinner har flere opplevelser med vold og tusler enn menn, skyldes ifølge analysene at kvinner er overrepresentert blant rettshjelpsadvokater, ikke at de er kvinner. Når det gjelder verbal aggresjon og trakassering, ser imidlertid kvinnelige advokater ut til å være mer utsatte enn sine mannlige kolleger, også innenfor samme aldersspenn og «advokattype».

3.3 Hyppighet

Rettshjelpsadvokater har ikke bare i større grad enn andre advokater opplevd hendelser innen alle kategoriene de siste to årene, de som har hatt slike opplevelser har også hatt dem hyppigere enn andre advokater. For eksempel oppgir 8,3 prosent av rettshjelpsadvokater å oppleve verbal aggresjon månedlig eller oftere, mot 1,9 prosent av øvrige advokater. Det store flertallet av rettshjelpsadvokater som har opplevd uønskede hendelser de siste to årene, oppgir at dette har skjedd gjentatte ganger.

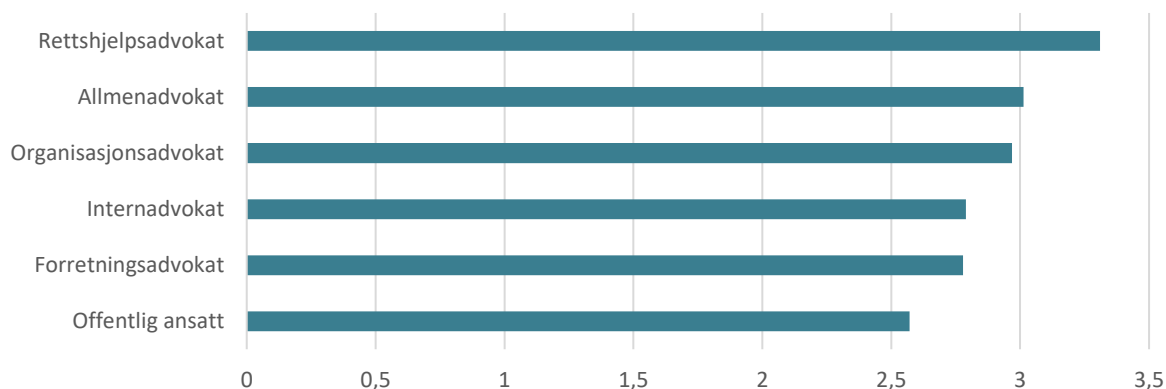
3.4 Alvorlighet

Rettshjelpsadvokater oppgir også den høyeste alvorlighetsgraden for hendelsene i gjennomsnitt. Noe overraskende oppgir offentlig ansatte den laveste alvorlighetsgraden på hendelsene. Det er imidlertid verdt å merke at offentlig ansatte er den minste gruppen i utvalget, og dette er et spørsmål hvor en forholdsvis lav andel ekstremverdier kan drive snittet for en gruppe av denne størrelsen, så dette resultatet må tolkes med forsiktighet.

Det forekom hendelser med høy alvorlighet innen de aller fleste rettsområder. Høyest gjennomsnittlig alvorlighetsgrad var imidlertid innen rettsområdene familierett og strafferett, hvor også de fleste hendelsene tok sted (se punkt 4.3.3.).

Alvorlighet

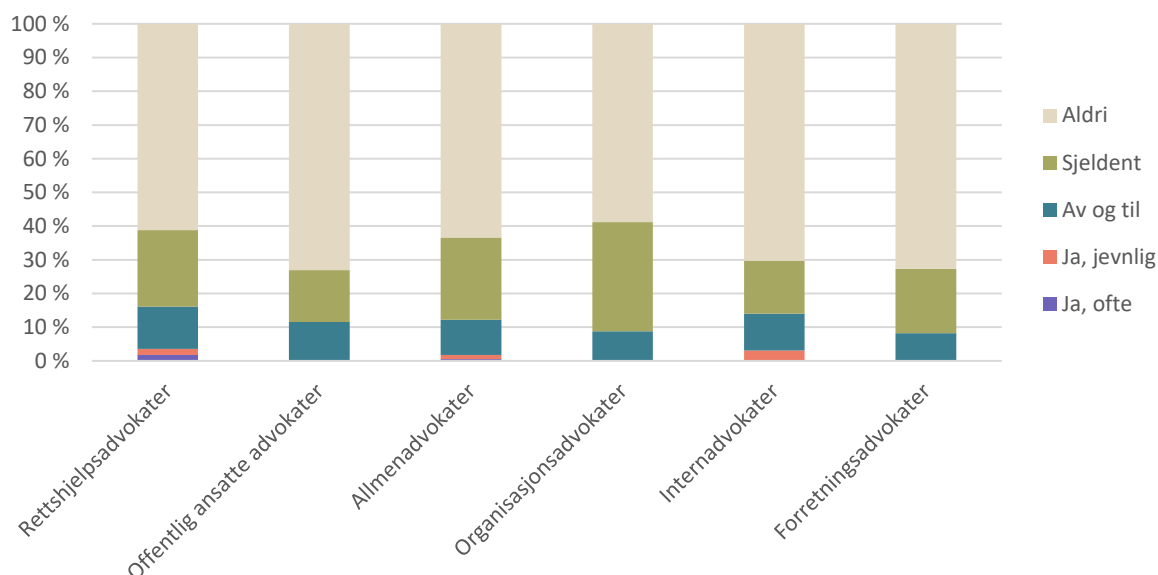
Gjennomsnittlig svar på en skala fra 1 til 7

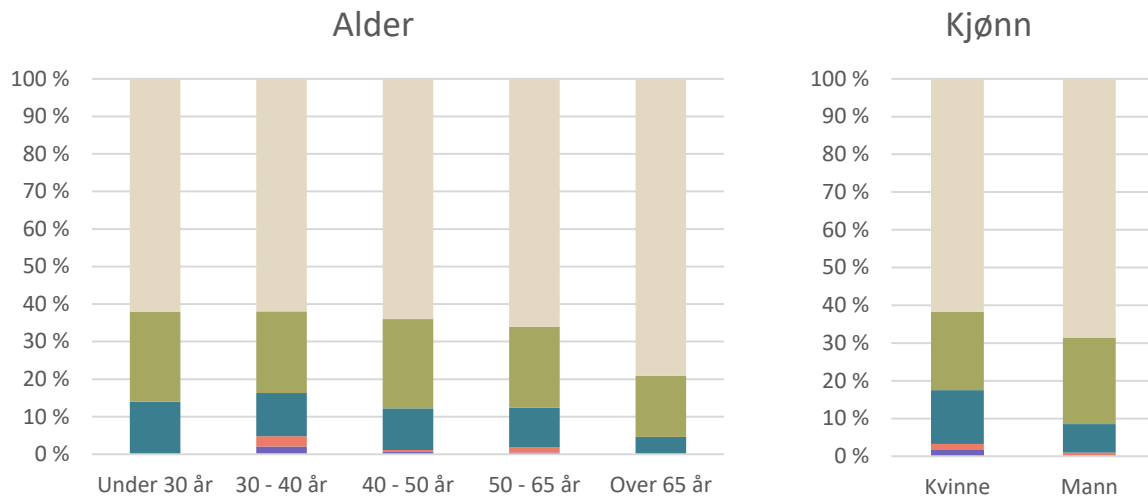

3.5 Vurdert å slutte som advokat

Alle som svarte at de hadde opplevd minst en type hendelse i løpet av de siste to årene fikk spørsmål om hvor vidt de har vurdert å slutte som advokat på grunn av slike hendelser. Igjen er det type advokat og alder som er de viktigste predikatorene for hva advokatene svarer, altså som har størst innflytelse på hvor vidt en advokat har vurdert å slutte i yrket på grunn av uønskede hendelser. Blant rettshjelpsadvokater i 30- og 40-årene oppgir hele 45 prosent at de har vurdert å slutte på grunn av slike hendelser, dette gjelder for alle kjønn.

Vurderer du noen gang å slutte som advokat på grunn av slike hendelser?

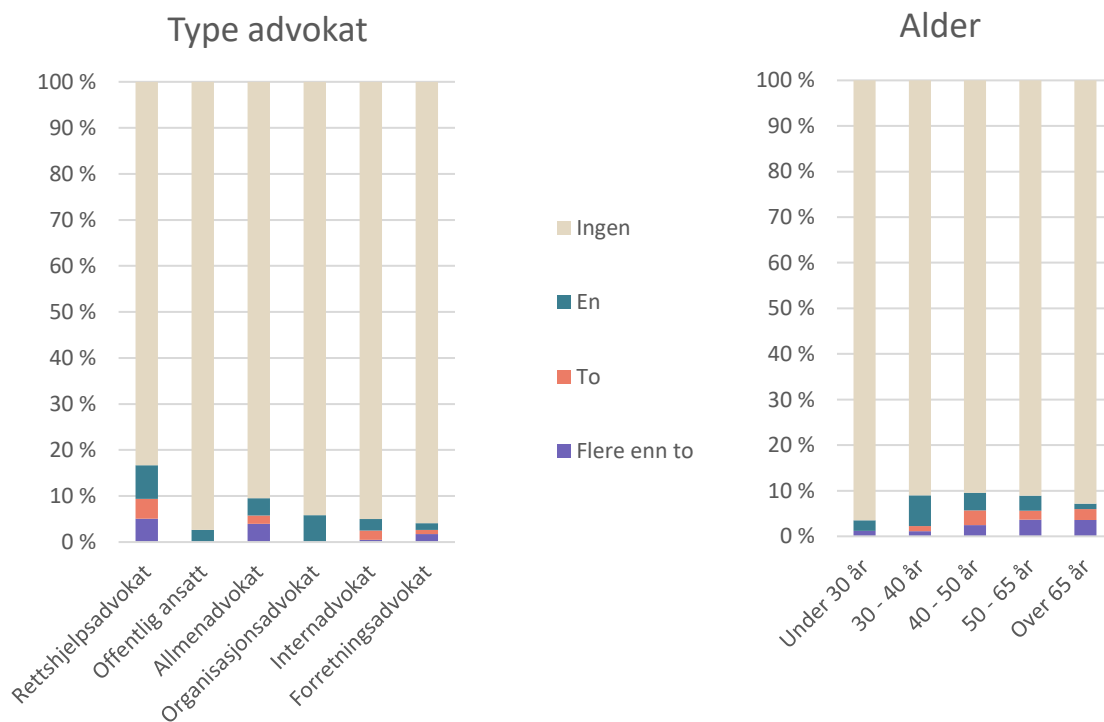

3.6 Hvor mange kjenner de som har sluttet?

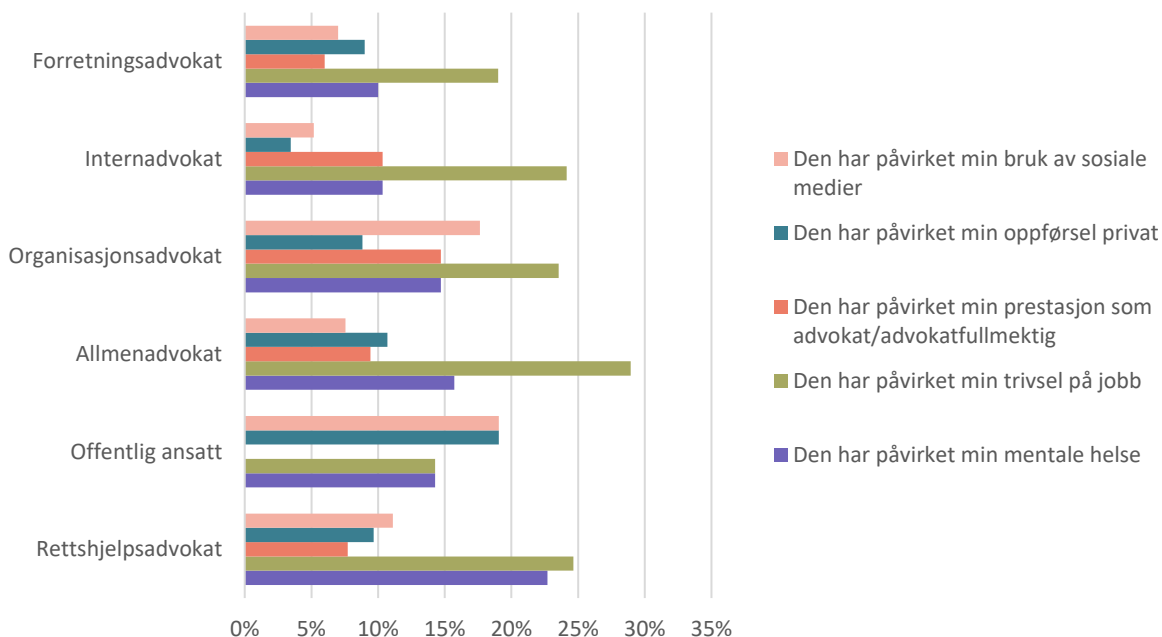
Omtrent ti prosent av respondentene oppgir å kjenne en eller flere advokater som har forlatt advokatyret på grunn av slike opplevelser. Dette gjelder alle respondenter, altså også blant de som ikke har hatt slike opplevelser selv. Hele 17 prosent av rettshjelpsadvokater oppgir å kjenne minst én advokat som har forlatt yrket av denne grunnen. Ikke overraskende er andelen lavest blant de yngste advokatene

Hvor mange kjenner du som har forlatt yrket på grunn av slike hendelser?

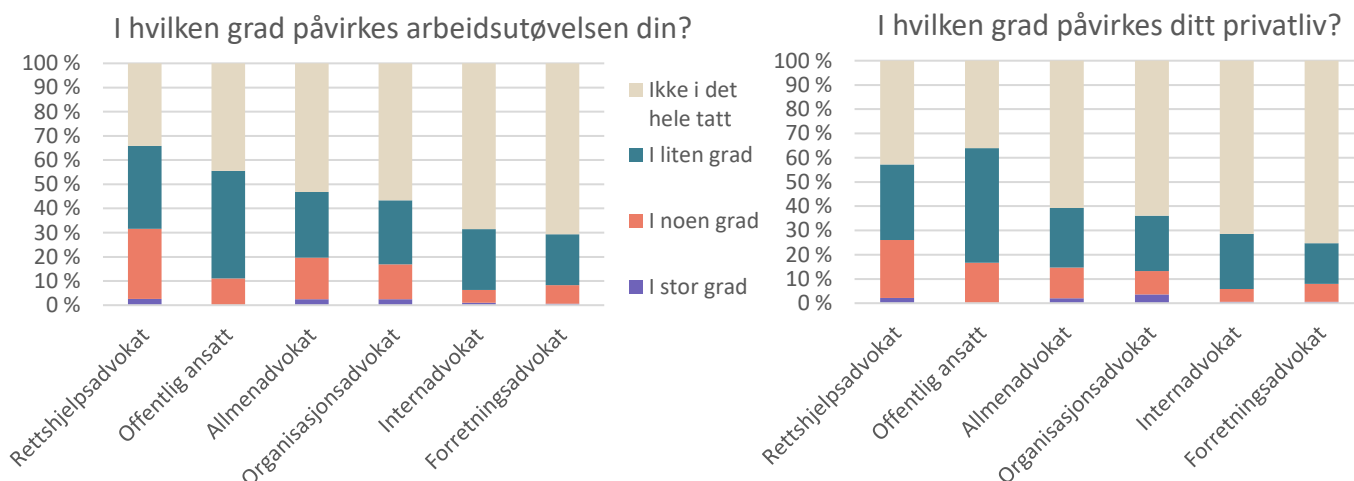
3.7 Effekt av hendelsen

De som har opplevd slike hendelser oppgir i varierende grad at det har påvirket dem. Dette varierer særlig med type hendelse, hvor kategorien fysisk aggresjon har klart størst effekt. Figuren under viser andelen som oppgir å at hendelsen har påvirket dem på ulike vis, for alle typer hendelser. Rett over halvparten oppgir at hendelsen ikke hadde noen effekt på dem. Det ble spurt om flere kategorier, og respondentene kunne huke av for flere alternativer, se punkt 4.3.7 for en fullstendig oversikt.

3.8 Effekt av risiko

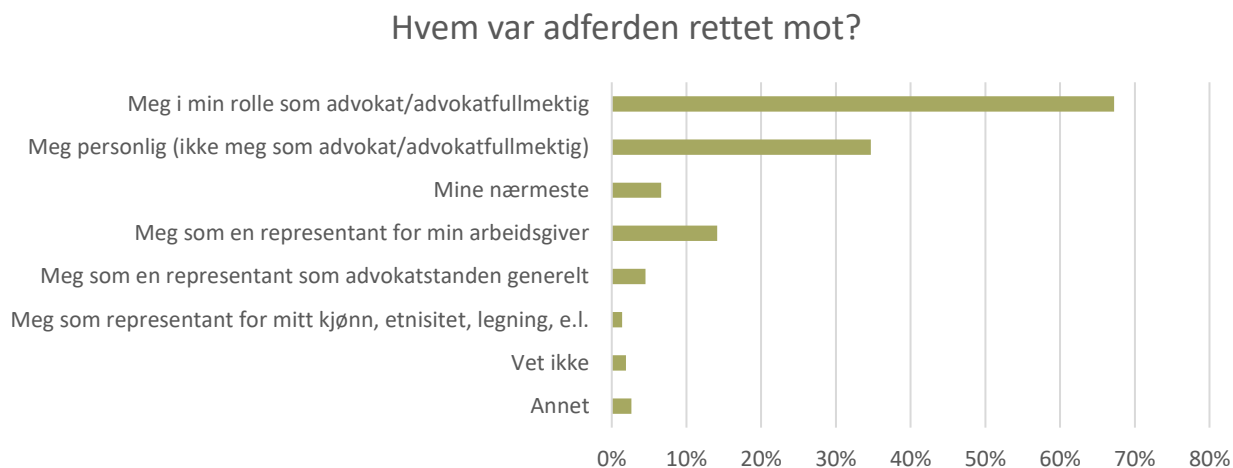
Alle respondentene, uavhengig av om de har hatt slike opplevelser eller ikke, ble spurt om *risikoen* for å møte slike hendelser påvirket dem i noen grad. 44 prosent oppga at denne risikoen påvirket måten de utførte jobben sin på, 38 prosent at det påvirket dem i privatlivet. Størst effekt opplevde rettsjelpsadvokater og offentlig ansatte advokater, hvor over halvparten oppga at det påvirket dem både i yrkeslivet og privat. Det er imidlertid relativt få som oppgir at denne risikoen påvirker dem i stor grad.

3.9 Hvem står bak hendelsene, og hvem er de rettet mot?

Over halvparten av privatpraktiserende advokater sier at en person som enten er, eller har vært, deres klient stod bak hendelsen. 42 prosent at motparten, eller noen med tilknytning til motparten stod bak. Blant internadvokater oppgir over halvparten at motparten stod bak, men over 20 prosent oppgir at en nåværende eller tidligere kollega i virksomheten stod bak, og hele 10 prosent velger å ikke svare på spørsmålet. Internadvokater, som har sin arbeidsgiver som klient, ser altså i mindre grad ut til å bli utsatt for denne type oppførsel fra egen klient, men kommer i en ekstra krevende posisjon når det skjer.

Når det gjelder hvem hendelsen var rettet mot, så oppgir flertallet at det var dem selv i kraft av å være advokat. Men 7 prosent oppgir at (også) en av deres nærmeste var mottakere. Respondentene kunne huke av for flere alternativer i dette spørsmålet, så prosentandelene i figuren under summerer ikke til 100 prosent.

3.10 Valg om rapportering

23 prosent av alle som har opplevd slike hendelser oppgir at de ikke har rapportert, eller diskutert hendelsen med andre. Over halvparten av disse oppgir grunnen til å være at de ikke anser hendelsen som alvorlig nok, men 26 prosent oppgir grunnen til å være at de anser slike hendelser som en del av jobben sin.

Rett over ti prosent oppgir å ha rapportert hendelsen til politiet. Andelen er større for mer alvorlige tilfeller, men likevel ble kun 17 prosent av tilfeller med fysisk aggresjon ble rapportert til politiet. Blant de som rapporterte hendelsen til politiet var 47 prosent fornøyde med måten politiet håndterte hendelsen på.

4 Alle spørsmål med aggregerte svar

4.1 Innledende spørsmål

4.1.1 Hvilke av rettsområdene nedenfor jobber du mest med?

	Antall	Andel
Miljørett (Environmental Law)	15	1,1 %
Tvisteløsning (Litigation)	435	30,5 %
Mekling og voldgift (Mediation and Arbitration)	63	4,4 %
Trafikk- og transportrett (Traffic and Transport Law)	23	1,6 %
Forretningsjus (Commercial Law)	540	37,8 %
Privatrett (Civil Law)	425	29,8 %
Strafferett (Criminal Law)	279	19,6 %
Konkurs- og insolvensrett (Bankruptcy and Insolvency Law)	125	8,8 %
Eiendomsrett (Property Law)	342	24,0 %
Forbrukerrett (Consumer Law)	90	6,3 %
Immaterialrett (Intellectual Property Law)	57	4,0 %
Familierett og barnevern (Family Law)	341	23,9 %
Offentlig rett (Public Law)	123	8,6 %
Skatterett (Tax Law)	107	7,5 %
Teknologirett (Technology Law)	55	3,9 %
Menneskerettigheter og borgerrettigheter (Human Rights and Civil Liberties)	43	3,0 %
Erstatningsrett (Personal Injury and Property Liability Law)	170	11,9 %
Innvandrings- og asylrett (Immigration and Asylum Law)	41	2,9 %
Arverett (Inheritance Law)	275	19,3 %
Arbeidsrett (Labour Law)	271	19,0 %
EU/EØS-rett (EU Law)	70	4,9 %
Allmennpraktiserende (General Practice)	240	16,8 %

Her kunne respondentene velge opp til 5 alternativer. Prosentandelene i tabellen viser andelen av respondentene som hadde gitt rettsområde som ett av sine valg, og vil derfor ikke summere til 100%. Siden svaralternativene kommer fra den internasjonale undersøkelsen, og ikke alle lar seg direkte overføre til en norsk kontekst, ble de engelske beskrivelsene inkludert i undersøkelsen.

4.1.2 Hvilken av følgende type advokat/advokatfullmektig er du?

	Antall	Andel
Privatpraktiserende i et advokatfirma	1052	75,6 %
Internadvokat	208	15,0 %
Organisasjonsadvokat	90	6,5 %
Offentlig ansatt	41	2,9 %

4.1.3 Hvor mange advokater og advokatfullmektiger jobber i advokatfirmaet du jobber i?

	Antall	Andel
Jeg er den eneste	218	15,7 %
To	93	6,7 %
Tre til fire	149	10,7 %
Fem til åtte	207	14,9 %
9-16	212	15,3 %
17-32	156	11,2 %
33-64	101	7,3 %
65 eller flere	252	18,2 %
ikke svart	3	0,2 %

4.1.4 Hvor lenge har du hatt advokatbevilling/autorisasjon som advokatfullmektig?

	Antall	Andel
Mindre enn ett år	59	4,2 %
Ett til fire år	188	13,5 %
Fem til ni år	191	13,7 %
10-19 år	392	28,2 %
20-29 år	337	24,2 %
30 år eller mer	222	16,0 %
Ikke svart	2	0,1 %

4.1.5 Hvilket kjønn er du?

	Antall	Andel
Kvinne	569	40,9 %
Mann	814	58,5 %
Annet / Ønsker ikke oppgi	8	0,6 %

4.1.6 Hvor gammel er du?

	Antall	Andel
29 år eller yngre	96	6,9 %
30-39	286	20,6 %
40-49	305	21,9 %
50-64	528	38,0 %
65-74	140	10,1 %
75 år eller eldre	35	2,5 %
Ikke svart	1	0,1 %

4.1.7 Tar du saker godtgjort av det offentlige etter rettshjelpssatsen/offentlig salærsats?

Spørsmål kun stilt til privatpraktiserende advokater (N=1052)

	Antall	Andel
Ja, de utgjør klart flertallet av mine saker	195	18,5 %
Ja, de utgjør omtrent halvparten av mine saker	106	10,1 %
Ja, men de utgjør klart mindretallet av mine saker	217	20,6 %
Nei, jeg tar ikke slike saker	533	50,7 %
Ikke svart	1	0,1 %

4.2 Hendelser de siste to årene

4.2.1 Hvor mange ganger i løpet av de siste to årene har du (eller dine nærmeste) opplevd aggresjon, truende adferd, eller trakassering i forbindelse med din utøvelse av advokatvirksomhet?

Til privatpraktiserende advokater: «Dette inkluderer all slik adferd rettet mot deg eller dine nærmeste, men ikke slik adferd fra dine kolleger.»

Til øvrige advokater: «Dette inkluderer all slik adferd rettet mot deg eller dine nærmeste, men ikke slik adferd fra dine advokatkolleger i virksomheten du arbeider i. Adferd utvist av øvrige kolleger skal inkluderes.»

Spørsmålet var obligatorisk, alle respondentene har svart på spørsmålet.

Oppgitte definisjoner i spørsmålsstillingen:

Verbal aggresjon

Som banning, roping, fornærmelser eller fremsettelse av negative eller diskriminerende kommentarer (digitalt eller fysisk).

Fysisk aggresjon

Som dytting, slag, spark, spyting, holding eller annen fysisk vold, hindring av din bevegelse, eller kasting/ødeleggelse av fysiske objekter.

Truende adferd

Konkrete trusler om å gjøre noe mot deg eller dine nærmeste. For eksempel i form av brev eller e-post, på sosiale medier, eller muntlige ytringer fremsatt ansikt til ansikt eller over telefon.

Trakassering

Mindre konkrete, eller indirekte ytringer eller adferd som fikk deg til å føle deg utrygg. For eksempel press, provokasjoner, forfølgelse, utpressing, eller andre "signaler".

	Verbal aggresjon		Fysisk aggresjon		Truende adferd		Trakassering	
Ikke i løpet av de siste to årene	852	61,3 %	1329	95,5 %	1133	81,5 %	1040	74,8 %
En gang	158	11,4 %	44	3,2 %	129	9,3 %	155	11,1 %
Noen få ganger, men ikke månedlig	335	24,1 %	18	1,3 %	117	8,4 %	170	12,2 %
Månedlig	26	1,9 %	0	0,0 %	5	0,4 %	15	1,1 %
Noen ganger i måneden, men ikke ukentlig	17	1,2 %	0	0,0 %	5	0,4 %	7	0,5 %
Ukentlig	2	0,1 %	0	0,0 %	1	0,1 %	1	0,1 %
Nesten daglig	1	0,1 %	0	0,0 %	1	0,1 %	3	0,2 %

4.2.2 Vurderer du noen gang å slutte som advokat på grunn av opplevelser med truende adferd, trakassering eller aggresjon?

	Antall	Andel
Aldri	397	64,2 %
Sjeldent	139	22,5 %
Av og til	68	11,0 %
Ja, jevnlig	8	1,3 %
Ja, ofte	5	0,8 %
Ikke svart	1	0,2 %

4.3 Nyeste / mest alvorlige hendelse

Spørsmålene i denne delen av undersøkelsen ble kun stilt til respondenter som oppga å ha opplevd minst en type uønsket adferd de siste to årene (N=618). De fleste spørsmålene i denne delen av undersøkelsen var valgfrie å svare på for å fullføre undersøkelsen.

4.3.1 I løpet av de siste to årene, hvilke av følgende alternativer inngikk i det nyligste eller mest alvorlige eksempelet på uønsket adferd forbindelse med din utøvelse av advokatvirksomhet?

Spørsmålsstillingen her lar respondentene velge om de svarer basert på siste hendelse, eller det mest alvorligste eksempelet. Dette vanskeliggjør tolkningen på de neste oppfølgingsspørsmålene noe. Spørsmålsstillingen er likevel bevart slik for å opprettholde sammenlignbarhet med den større internasjonale undersøkelsen. Dette spørsmålet ga muligheten til å angi flere svaralternativer som svar. Prosentandelene summerer derfor ikke til 100 prosent. Definisjonene som ble oppgitt er de samme som under punkt 3.2.1.

	Antall	Andel
Verbal aggresjon	378	61,2 %
Fysisk aggresjon	24	3,9 %
Truende adferd	147	23,8 %
Trakassering	198	32,0 %

4.3.2 Du har svart at du eller dine nærmeste har opplevd en eller flere typer uønsket adferd. I hvilken situasjon kom denne oppførselen til uttrykk?

	Antall	Andel
Under et fysisk møte med den som utøvde adferden	175	30,5 %
Over telefon	201	35,1 %
Via brev	12	2,1 %
Via e-post	135	23,6 %
På sosiale medier	33	5,8 %
Uklart, jeg ble informert om hendelsen av noen andre	17	3,0 %
(Ikke svart)	(45)	(7,3 %)

4.3.3 Hvilket rettsområde gjaldt oppdraget/arbeidet som hendelsen oppstod i forbindelse med?

Dette spørsmålet ga muligheten til å angi flere svaralternativer som svar. Prosentandelene summerer derfor ikke til 100 prosent.

	Antall	Andel
Familierett	137	24 %
Strafferett	119	21 %
Tvisteløsning, prosedyre og voldgift	77	13 %
Eiendomsrett	53	9 %
Arverett	46	8 %
Arbeidsrett	43	7 %
Erstatningsrett	37	6 %
Offentlig rett	27	5 %
Konkurs- og insolvensrett	23	4 %
Bank og finans	20	3 %
Forbrukerrett	19	3 %
Selskapsrett	18	3 %
Forsikringsrett	11	2 %
Entreprise	9	2 %
M&A	9	2 %
Menneskerettigheter	9	2 %
Skatterett	8	1 %
Immaterialrett	6	1 %
Utlendings- og asylrett	6	1 %
Olje og gass	5	1 %
Personvern	4	1 %
Miljørett	3	1 %
Energirett	2	0 %
Børs og kapitalmarked	2	0 %
Informasjonsteknologi	2	0 %
Trafikk- og samferdselsrett	1	0 %
EU-rett	1	0 %

4.3.4 Hvem utøvde den uønskede adferden?

Dette spørsmålet ble stilt med forskjellige svaralternativer avhengig av hvilken rolle respondenten oppga å ha. Dette spørsmålet ga muligheten til å angi flere svaralternativer som svar. Prosentandelene summerer derfor ikke til 100 prosent.

Privatpraktiserende advokater:

	Antall	Andel
Vedkommende er ukjent for meg	26	5,6 %
Min egen klient på tidspunktet for hendelsen	186	40,3 %
Vedkommende var en klient av meg tidligere, men ikke på tidspunktet for hendelse	56	12,1 %
Vedkommende hadde en form for tilknytning til min daværende eller tidligere klient	46	10,0 %
Motparten	160	34,7 %
Motpartens advokat	34	7,4 %
Vedkommende hadde en form for tilknytning til motparten	31	6,7 %
Person(er) med antatt tilknytning til organisert kriminalitet eller lignende	7	1,5 %
(Ikke svart)	(36)	(7,2 %)

Internadvokater og offentlig ansatte:

	Antall	Andel
Det er ukjent for meg	2	2,6 %
Vedkommende var på tidspunktet for hendelsen en annen ansatt i virksomheten der jeg jobber, men ikke en annen advokat/advokatfullmektig	15	19,2 %
Vedkommende var på tidspunktet for hendelsen, en tidligere ansatt i virksomheten, men ikke en annen advokat/advokatfullmektig	1	1,3 %
En av mine tidligere klienter, som ikke har tilknytning til min nåværende arbeidsplass	6	7,7 %
Vedkommende hadde en form for tilknytning til min nåværende klient/arbeidsgiver eller tidligere klient	11	14,1 %
Motparten i en konkret sak der jeg representerte min arbeidsgiver	39	50,0 %
Motpartens advokat i en konkret sak der jeg representerte min arbeidsgiver	4	5,1 %
Vedkommende hadde en form for tilknytning til motparten i en konkret sak der jeg representerte min arbeidsgiver	10	12,8 %
Person(er) med antatt tilknytning til organisert kriminalitet eller lignende	1	1,3 %
(Ikke svart)	(9)	(10,3 %)

Organisasjonsadvokater:

	Antall	Andel
Vedkommende er ukjent for meg	6	18,8 %
Vedkommende var på tidspunktet for hendelsen en annen ansatt i virksomheten der jeg jobber, men ikke en annen advokat/advokatfullmektig	1	3,1 %
Vedkommende var på tidspunktet for hendelsen, en tidligere ansatt i virksomheten jeg jobber i, men vedkommende hadde ikke jobbet som advokat/advokatfullmektig i virksomheten.	-	-
En av mine tidligere klienter, som ikke har tilknytning til min nåværende arbeidsplass	5	15,6 %
Vedkommende hadde en form for tilknytning til min nåværende klient/arbeidsgiver eller tidligere klient	10	31,3 %

Motparten i en konkret sak der jeg representerte min arbeidsgiver eller et medlem	10	31,3 %
Motpartens advokat i en konkret sak der jeg representerte min arbeidsgiver eller et medlem	2	6,3 %
Vedkommende hadde en form for tilknytning til motparten i en konkret sak der jeg representerte min arbeidsgiver eller et medlem	4	12,5 %
Person(er) med antatt tilknytning til organisert kriminalitet eller lignende	-	-
(Ikke svart)	(2)	(5,9 %)

4.3.5 Kan du angi hvem eller hva den uønskede adferden var rettet mot?

Dette spørsmålet ga muligheten til å angi flere svaralternativer som svar. Prosentandelene summerer derfor ikke til 100 prosent.

	Antall	Andel
Meg personlig (ikke meg som advokat/advokatfullmektig)	199	34,7 %
Mine nærmeste	38	6,6 %
Meg i min rolle som advokat/advokatfullmektig, eventuelt i min rolle som forsvarer, bostyrer eller andre oppnevnte roller, i en konkret sak/et konkret oppdrag	386	67,2 %
Meg som en representant for min arbeidsgiver eller mitt advokatfirma	81	14,1 %
Meg som en representant som advokatstanden generelt	26	4,5 %
Meg som representant for en spesifikk gruppe basert på kjønn, etnisitet, legning eller annet	8	1,4 %
Vet ikke	11	1,9 %
Annet	15	2,6 %
(Ikke svart)	(44)	(7,1 %)

4.3.6 På en skala fra én til sju, hvor alvorlig føler du hendelsen var?

	Antall	Andel
0	7	1,3 %
1	128	22,9 %
2	129	23,1 %
3	92	16,5 %
4	74	13,2 %
5	70	12,5 %
6	45	8,1 %
7	14	2,5 %
(Ikke svart)	(59)	(9,5 %)

4.3.7 Hvilken effekt har hendelsen hatt på deg?

Dette spørsmålet ga muligheten til å angi flere svaralternativer som svar. Prosentandelene summerer derfor ikke til 100 prosent.

	Antall	Andel
Ingen påvirkning	318	54,9 %
Den har påvirket min fysiske helse	6	1,0 %
Den har påvirket min mentale helse	96	16,6 %
Den medførte fysisk skade på mine eller andres eiendeler	6	1,0 %
Den har påvirket min trivsel på jobb	141	24,4 %
Den har påvirket min oppførsel på jobb	37	6,4 %
Den har påvirket min prestasjon som advokat/advokatfullmektig og/eller måten jeg utøver min advokatvirksomhet på	48	8,3 %
Den har påvirket min oppførsel privat	55	9,5 %
Den har påvirket min bruk av sosiale medier	55	9,5 %
(Ikke svart)	(39)	(6,7 %)

4.3.8 Du har svart at hendelsen har påvirket din prestasjon som advokat/advokatfullmektig og/eller måten du utøver din advokatvirksomhet på. På hvilken måte har hendelsen påvirket dette?

Kun stilt til de som valgte relevante svaralternativ på foregående spørsmål (N=48). Dette spørsmålet ga muligheten til å angi flere svaralternativer som svar. Prosentandelene summerer derfor ikke til 100 prosent.

	Antall	Andel
Den påvirket min overholdelse av grunnleggende advokatetiske prinsipper som fortrolighetsplikten, advokaters uavhengighet, reglene om interessekonflikt eller andre prinsipper	13	31,0 %
Den påvirket min klients rettssikkerhet	12	28,6 %
Den påvirket mine økonomiske interesser som selvstendig næringsdrivende	11	26,2 %
Den påvirket mitt forhold til kolleger og/eller dommere og/eller domstolen	10	23,8 %
Den påvirket min etterlevelse av rettslige, etiske og/eller kollegiale forpliktelser	13	31,0 %
(Ikke svart)	(6)	(12,5 %)

4.3.9 Har du rapportert, eller diskutert hendelsen med andre?

Dette spørsmålet ga muligheten til å angi flere svaralternativer som svar. Prosentandelene summerer derfor ikke til 100 prosent.

	Antall	Andel
Nei	140	22,7 %
Ja, med advokatkolleger i eller utenfor virksomheten jeg jobber i	355	57,4 %
Ja, med helsepersonell gjennom virksomhetens bedriftshelsetjeneste	5	0,8 %
Ja, jeg informerte Advokatforeningens sekretariat og/eller et medlem av Advokatf	8	1,3 %
Ja, med min nærmeste leder/prinsipal	111	18,0 %
Ja, med politiet	64	10,4 %
(ikke svart)	(42)	(6,8 %)

4.3.10 Kan du utdype hvorfor du ikke har rapportert eller diskutert hendelsen med andre?

Kun stilt til de som valgte relevante svaralternativ på foregående spørsmål (N=140). Dette spørsmålet ga muligheten til å angi flere svaralternativer som svar. Prosentandelene summerer derfor ikke til 100 prosent.

	Antall	Andel
Det har ikke falt meg inn	41	29,7 %
Jeg følte at hendelsen ikke var alvorlig nok	73	52,9 %
Jeg var bekymret for at det kunne påvirke det aktuelle oppdraget/saken/prosjektet negativt	6	4,3 %
Jeg var flau over hendelsen	2	1,4 %
Jeg anser slike hendelser som en del av jobben min som advokat/advokatfullmektig	36	26,1 %
Hendelsen ble løst på stedet på en måte som gjorde at jeg mente at videre oppfølging ble unødvendig	8	5,8 %
Det var ikke noe poeng, fordi ingenting kunne gjøres med saken	28	20,3 %
Taushets- og/eller fortrolighetsplikten forhindrer meg i å snakke med noen om he	10	7,2 %
Jeg visste ikke hvordan jeg skulle reagere, for eksempel grunnet manglende informasjon om hvordan jeg kan rapportere en hendelse eller be om bistand	7	5,1 %
(Ikke svart)	(2)	(1,4 %)

4.3.11 Hvor tilfreds er du med...

	Dine muligheter til å diskutere hendelsen med andre?		Hvordan hendelsen ble fulgt opp av andre?		Hvordan politiet håndterte henvendelsen din?	
	Alle	De hvor relevant	Alle	De hvor relevant	Alle	De hvor relevant
Svært fornøyd	28,7 %	32,1 %	13,8 %	24,2 %	3,8 %	22,7 %
Fornøyd	31,6 %	35,3 %	15,3 %	27,0 %	4,0 %	24,0 %
Verken fornøyd eller misfornøyd	22,6 %	25,2 %	21,1 %	37,1 %	4,5 %	26,7 %
Misfornøyd	4,4 %	4,9 %	3,1 %	5,5 %	2,2 %	13,3 %
Svært misfornøyd	2,2 %	2,5 %	3,6 %	6,3 %	2,2 %	13,3 %
Jeg vet ikke / ikke relevant	10,5 %	-	43,1 %	-	83,1 %	-

4.4 Oppfattet omfang og konsekvenser av slike hendelser

Spørsmålene i denne delen av undersøkelsen stilt til alle respondenter uavhengig av opplevelser med uønsket adferd de siste to årene (N=1391). Spørsmålene i denne delen av undersøkelsen var valgfrie å svare på for å fullføre undersøkelsen.

4.4.1 Hvor mange advokater/advokatfullmektiger (bortsett fra deg selv) er du kjent med at har forlatt yrket fordi de har blitt utsatt for trusler, trakassering eller aggresjon?

	Antall	Andel
En	62	4,7 %
Flere enn to	39	2,9 %
Ingen	1199	90,4 %
To	26	2,0 %
(Ikke svart)	(65)	(4,7 %)

4.4.2 Slik du oppfatter det, har omfanget av truende adferd, trakassering og aggresjon mot advokater/advokatfullmektiger økt eller minket de siste fem årene (eventuelt siden du begynte å jobbe som advokat/advokatfullmektig)?

	Antall	Andel
Økt mye	16	1,2 %
Økt	262	19,8 %
Holdt seg på samme nivå	183	13,8 %
Minket	10	0,8 %
Minket mye	1	0,1 %
Jeg vet ikke	850	64,3 %
(Ikke svart)	(69)	(5,0 %)

4.4.3 I hvilken grad påvirker risikoen for å møte truende adferd, trakassering, eller aggresjon grunnet din utøvelse av advokatvirksomhet, måten du utøver ditt arbeid på?

	Antall	Andel
I stor grad	22	1,7 %
I noen grad	194	14,9 %
Vet ikke	28	2,2 %
I liten grad	347	26,7 %
Ikke i det hele tatt	711	54,6 %
(Ikke svart)	(89)	(6,4 %)

4.4.4 I hvilken grad påvirker risikoen for å møte truende adferd, trakassering, eller aggresjon grunnet din utøvelse av advokatvirksomhet, ditt privatliv?

	Antall	Andel
I stor grad	19	1,5 %
I noen grad	158	12,3 %
Vet ikke	29	2,3 %
I liten grad	305	23,7 %
Ikke i det hele tatt	777	60,3 %
(Ikke svart)	(103)	(7,4 %)

5 Vedlegg

Logistisk regresjon, avhengig variabel er minst en hendelse av typen angitt i første rad.

Basisen (utelatt) for hver kategori er «Mann», «50-64 år», og «Forretningsadvokat». Koeffisienter med asterisker er signifikante på minst 5%-nivå, høyere koeffisienter tilsvarer større påvirkning på sannsynligheten for opplevelsen som analyseres i kolonnen. Alle variablene er binære indikatorer for gruppetilhørighet.

	(1) Fysisk aggresjon	(2) Truende adferd	(3) Verbal aggresjon	(4) Trakassering
Kjønn				
Kvinne	-0.04 (0.28)	0.15 (0.16)	0.34*** (0.13)	0.28** (0.14)
Alder				
29 år eller yngre	-0.47 (0.64)	-0.31 (0.31)	0.16 (0.24)	0.23 (0.26)
30-39 år	-0.11 (0.38)	-0.19 (0.21)	0.22 (0.16)	0.13 (0.18)
40-49 år	0.34 (0.33)	0.37** (0.18)	0.54*** (0.16)	0.56*** (0.17)
65 år eller eldre	-0.94 (0.63)	-0.91*** (0.30)	-0.68*** (0.22)	-0.82*** (0.27)
Type advokat				
Allmenadvokat	-0.02 (0.49)	0.47** (0.22)	0.33** (0.16)	0.56*** (0.20)
Internadvokat	-0.30 (0.63)	-0.74** (0.34)	-0.15 (0.20)	-0.10 (0.25)
Offentlig ansatt	-0.13 (1.08)	0.76* (0.41)	0.24 (0.35)	0.70* (0.38)
Organisasjonsadvokat	-0.87 (1.07)	-0.01 (0.37)	0.05 (0.26)	0.37 (0.30)
Rettshjelpsadvokat	1.76*** (0.41)	1.66*** (0.21)	1.65*** (0.18)	1.46*** (0.20)
Konstant	-3.64*** (0.39)	-2.07*** (0.20)	-1.16*** (0.15)	-1.90*** (0.18)
Observasjoner	1,382	1,382	1,382	1,382

Standardfeil i parenteser

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1